

נודה מאד לכל מי
שיכול לסייע
בכיסוי
הוצאות ההדפסה.
להנצחות
לע"נ וכיו"ב,
נא לפנות למייל
mdh036194741
@gmail.com
או בטל'
0527129867

דברי השירה

ויזכר משה באזני כל קהל ישראל את דברי השירה הזאת עד תמס (וזכירם לא)

מתורת מורינו רבי יהודה אריה הלוי דינר שליט"א

רב ביהכ"נ ידברי שירי ואזור מרכז ב"ב

נערך ע"י א.ח.ב. • ניתן לקבל הגליון במייל mdh036194741@gmail.com

פרשיות בהר בחוקותי - ל"ג בעומר

ל"ג בעומר

הנה בל"ג בעומר לא נוהגים מנהגי אבילות, ויעויי' במשנה ברורה (סימן תצ"ג ס"ק י"ד וט"ו) שמביא ג' שיטות, עד מתי נוהג האבילות של ספירת העומר, ועפ"ז נפק"מ מדוע לא נוהג אבילות בל"ג בעומר, ועכ"פ כולם סוברים שיש לנהוג בסה"כ ל"ג ימים, יער"ש.

והנה בבית יוסף לא מוזכר ענין ההילולא, וברמ"א שם כתב שההיתר הוא רק מל"ג ביום, ואע"פ שהבית יוסף היה גר בצפת שקרוב למירון לא הזכיר את ענין ההילולא.

ומאיך בחיי אדם (סימן קל"א סעיף י"א), שהיה גר בוילנא, כתב על ל"ג בעומר 'שהוא יום הילולא דרשב"י ולכבודו נוהגין קצת שמחה', ועל פי זה נוהגין להתיר שמחה ביום זה אף שהוא באמצע האבילות בין ראש חודש אייר לשלשת ימי הגבלה.

והנה בגמ' סוכה (דף מ"ה ע"ב) מובא שאמר רשב"י 'כול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין מיום שנבראתי עד עתה ואילמלי אליעזר בני עמי מיום שנברא העולם ועד עכשיו', ובמהרש"א שם ביאר ע"פ דברי רש"י שם, שזה בזכות היסורין והצער שהיה לו ולבנו במערה, כמבואר בגמ' שבת (דף ל"ג ע"ב) שהיו יושבים בתוך החול עד הצוואר, ורק בזמן התפילה היו לובשים את בגדיהם, וכתוב שם בגמ', שזה גרם להם לסדקים בעור ובבשר, והיה להם יסורים קשים, ועי"ז הם סבלו את עונותיהם של ישראל.

ועוד כתוב שם בגמ' שאמר רשב"י 'ראיתי בני עליה והן מועטין, אם אלף הן אני ובני מהן, אם מאה הם אני ובני מהן, אם שנים הן אני ובני הן'.

ובא רשב"י ללמדנו, שאין לנו להתפעל מאחרים שלא עושים מה שראוי לעשות, ואפילו אם יש רק אלף או מאה שהם בני עליה ומתנהגים יותר טוב מכל העולם, אז כך יש להתנהג, ואפילו שכל העולם כולו ממש לא עושה מה שצריך לעשות, אין להתפעל מזה, אלא עליו לעשות מה שרצון ה', ואם זה דבר טוב, לא להסתכל לא ימינה ולא שמאלה, אלא לעשות, ובכך הוא יהיה בן עליה.

התורה הוא הלב של חיינו בעולם הזה

ובגמ' שבת (דף ל"ג ע"ב) כתוב שהקב"ה זימן לרשב"י ור"א בנו במערה עץ של חרובים, ושמעתי שיש ללמוד מכאן רמז יפה, דהנה בגמ' בתענית (דף כ"ג ע"ב) מובא שחוני המעגל ראה אחד שנוטע עץ של חרובים, ושאל אותו שהרי עץ של חרובים רק לאחר שבעים שנה נותן פירות, וכי פשוט לו שיחיה שבעים שנה, ענה לו אותו אחד שהוא נוטע זאת

בשביל ילדיו, וא"כ הרמז שיש ללמוד מהעץ של החרובים שעלינו תמיד לראות את העתיד, ולא להתפעל ממה שעכשיו אחרים עושים.
היה פעם יהודי שהיתה מזוזה קבועה על משקוף דלת ביתו ובא רב לבקר אותו, ושאל הרב מתי פעם אחרונה בדקת את המזוזה, ענה היהודי שנראה שהקופסה בסדר, אמר לו הרב, התכוונתי לקלף המונח בקופסת המזוזה, מתי פעם אחרונה בדקת אותה, ענה היהודי, כשקניתי את המזוזה, הקלף עם ההוראות זרקתי וקבעתי את הקופסה כמו שהוא על המשקוף, אמר לו הרב, העיקר הוא הפנים (הקלף שבקופסה)...
הלימוד בשבילנו שעלינו להבין שבכל החיים העיקר הוא הפנים, הפנימיות והתוכן של החיים שהם חיי תורה, ולא חלק החיצון שהוא הגשמיות, שזה רק אמצעי להגיע אל הפנימיות.

על כל אחד לנצל את כוחותיו ברוחניות

והנה לכאורה יש לחקור במה שעץ חרובים נותן פירות רק לאחר שבעים שנה, האם הכוונה שעד שישים ותשע שנים אין העץ צומח כלום ורק בשנה השבעים בפתע פתאום צומח העץ ומוציא פירות, או שבמשך כל השבעים שנה העץ צומח ויונק לאט לאט עד שנהיה מוכן בשנת השבעים. והסברא הפשוטה כמו הצד השני שבמשך כל השנים העץ צומח מעט מעט, ומכאן רמז גדול שהמערה של רשב"י ובנו זהו סימן לתורה הקדושה, ובא העץ החרובים לרמז לכל אחד ואחד שמי שרוצה לזכות לתורה הקדושה אי"ז בא בבת אחת, אלא טיפין טיפין עליו להתקדם ולעלות במעלות התורה והיראה.

בשו"ת רב פעלים (ח"א י"ד סימן נ"ה) הקשה, ממש"כ באדרא זוטא (דף רפ"ח ע"ב) 'אמר רבי שמעון אסהדנא עלי לכל אלן דהכא דהא מן יומאי לא בטיילנא אלן ג' סעודות', והיינו רשב"י העיד על עצמו שמימי לא ביטל ג' סעודות בשבת קודש, והרי בכל השנים שהיו במערה, הרי לא היה להם אלא עץ של חרובים, ואיך קיים בזה ג' סעודות.

וכתב שם, שבאותם הימים שהיה במערה הוא היה אנוס מחמת הסכנה, והיה פטור מג' סעודות, וכן משאר מצוות, ולא נחשב שביטל את אותם מצוות כיון שהיה פטור מחמת אונס, וכמו שמצינו לגבי חולה, ששבת הותרה אצל חולה שיש בו סכנה, ואי"ז נחשב לחילול שבת, ה"נ מה שלא קיימו שם את המצוות שלא יוכלו לקיים, אי"ז נחשב שביטלו אותם מצוות, כיון שהיו פטורים מהם משום אונס, ע"ש.

ובספר מקדש מלך (פרשת אמור) כתב ליישב, שכוונת רשב"י במה שאמר שלא ביטל ג' סעודות, היינו שהיה לומד את סודות התורה הקשורים לאותה מצוה, ובזה היה נחשב לו כאילו קיים אותם מצוות ממש.

כשבוטחים בה' הכל מסתדר מאליו

"וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית..." (כ"ה - כ').

כתב הספורנו - 'וכאשר יסופק זה אצלכם ולא תבטחו שיהיה המעט מספיק באיכותו'.

ומבואר מדברי הספורנו, שהברכה של ג' השנים נאמרה למי שיחסר לו בטחון בה' והוא ישאל 'מה נאכל', אבל אם יהיו בוטחים בה', אזי הם יזכו לברכה שנאמרה בפסוק הקודם 'ואכלתם לשבע', ופרש"י 'אף בתוך המעים תהא בו ברכה', שזה ברכה גדולה יותר שלא יצטרכו לטרוח בעבודתם, אלא יאכלו קמח והמאכל יתברך במעיהם, אך כיון שלא יבטחו בה' וישאלו מה נאכל, אז אמנם יזכו לברכה של ג' שנים, אבל יהיה להם טירחה לעבוד כל הג' שנים.

מפורסם על שני יהודים שנתקשו בפרנסתם, ובאו למרן החזון איש זצ"ל לבקש ברכה, והראשון ביקש בנוסח שרוצה ברכה לפרנסה טובה, והשני ביקש בנוסח שרוצה ברכה למצוא עבודה טובה, והחזון"א בירכם כרצונם, ולאחר תקופה מי שביקש ברכה לפרנסה אכן זכה שתהיה לו פרנסה בשפע ובריווח ובלי טירחה מרובה, ומאידך חבירו שביקש על עבודה טובה, הוא אכן מצא עבודה טובה, אך זה היתה בטיחה מרובה ובלא ריווח מספיק...

ויסוד הדברים, מצינו במדרש באסתר רבה (פ"ז ז"ד), ששם מובא משל לאדם שהיה מהלך בדרך, וכאב לו הרגלים מרוב מאמץ, אז הוא התפלל להקב"ה שישלח לו חמור, עבר שם רומאי אחד עם חמור שנוול באותו היום, וציוה הרומאי את היהודי שיסחוב לו את החמור, אמר אותו יהודי 'הא צלותי אישתמע, ברם אנא לא שאלית כהוגן אם למרכב אם למרכיבה' - דהיינו שהקב"ה שמע את תפילתי, אך אני לא התפללתי כהוגן, שהייתי צריך לפרש שאני צריך חמור לרכוב עליו ולא שאני ירכיב אותו.

.....

להרגיש הצער של הזולת

"וחי אחיך עמך" (כ"ה - ל"ו).

בגמ' בבא מציעא (דף ס"ב ע"א) איתא 'שנים שהיו מהלכין בדרך וביד אחד מהן קיתון של מים, אם שותין שניהם מתים ואם שותה אחד מהן מגיע לשוב כו', עד שבא רבי עקיבא ולימד וחי אחיך עמך חייך קודמים לחיי חבירך'.

והיינו שבפסוק כאן שכתוב "וחי אחיך עמך" זה בא ללמד שחייך קודמים לחיי חבירך, ולכן כתוב 'עמך'.

והקשה שם המהר"ם שיף שהרי בגמ' קידושין (דף כ' ע"א) מבואר לגבי עבד עברי שיש מצוה 'כי טוב לו עמך', שהעבד קודם לאדון, ואם יש לאדון רק כרית אחת הוא מחוייב ליתתה לעבד ולא לעצמו, ולכאור' הרי כאן מבואר שחייך קודמים, שהמילה 'עמך' הכוונה שחייך קודמים.

ותירץ דשאני החיוב של 'כי טוב לו עמך' שהוא חיוב של האדון כלפי העבד, ולכן לעולם מחוייב האדון לדאוג שלעבד יהיה טוב, אבל העבד אינו מצווה לדאוג שלאדון יהיה טוב, ומשא"כ הדין של חייך קודמים הרי שייך אצל כל אחד כלפי השני, ואף אם הוא יתן לחבירו את הקיתון של מים חבירו יהיה מחוייב לחזור וליתן לו, וא"כ אין לדבר סוף, ולכן יש דרשא שחייך קודמים.

ויש תירוץ נוסף ממרן הרב מפוניבז' זצ"ל, שפעם אחת קרא הרב זצ"ל לאסיפה לתושבי בני ברק לבית הכנסת הגדול, ושם שאל את הקושיא הנ"ל, ותירץ באופ"א, שהרי עבד עברי הוא יהודי ואומלל חסר כל, שמחוסר ברירה נתפס בעצת היצר והלך לגנוב, ואין לו איך להחזיר את הגניבה, וכעת המצב שלו ממש קשה שהוא עבד שמותר אפילו למסור לו שפחה כנענית, והנה כל יהודי שיש לו לב רחמן, אם הוא יודע שיש לו בביתו יהודי שסובל ואין לו כרית לישן עליה, איך הוא עצמו יצליח להירדם...?!, ולכן בשביל שהאדון יהיה רגוע ויוכל לישן, עליו ליתן את הכרית לעבדו, וכך יהיה גם לעבד טוב שיש לו כרית, וגם לאדון טוב כשיודע שהעבד יושן בשלוה על כריתו, ובזה פנה מרן הרב זצ"ל לאנשי העיר ואמר להם, שכעת הגיעו יתומים רכים לעיר, ניצולי שואה, והם נמצאים בבתי אבות, ואין להם כריות לישן עליהם, ואיך נוכל להירדם בלילה כשאותם יתומים לא מצליחים להירדם..., ואנשים חזרו לבתיהם להביא כל אחד ביד נדיבה כריות ושמיכות לאותם ילדים יתומים.

.....

כשמצילים את השני כל מעשיו הטובים מתייחסים אליו

"וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך..." (כ"ה - ז"ד).

כתב רש"י 'ועוד יש דרשה מנין כשאתה מוכר, מכור לישראל חברך, תלמוד לומר וכי תמכרו ממכר לעמיתך מכור, ומנין שאם באת לקנות קנה מישראל חברך, תלמוד לומר או קנה מיד עמיתך'.

ומבואר כאן גודל החובה שיש לכל אחד להחזיק את חבירו הישראלי, וזה ע"י שיקנו וימכרו אחד לשני.

ובספר אוצר פלאות התורה [עמ' ת"ת שמ"ח] מביא מעשה נורא, שבזמן המהרש"א היה אדם רע מעללים המפורסם ברישעתו, ובשעה שמת אותו רשע היתה שמחה גדולה לכל היהודים, ואחד מתלמידי המהרש"א אף סטר לגופתו של הרשע בפניו, ויהי בלילה נגלה בחלום אותו רשע ובא לתובעו לדין תורה, התלמיד אמר לעצמו שדברי חלומות לא מעלין ולא מורידין ולא התייחס לחלום, אך זה חזר על עצמו שוב ושוב, ובא התלמיד לפני רבו המהרש"א לשאול מה פשר החלום, אמר לו המהרש"א שבלילה הקרוב יבוא לישון על ידו, ובשעה שיבוא אליו שוב הרשע ההוא בחלום שיקום התלמיד מיד ויעיר את המהרש"א, ואכן באמצע הלילה בא אליו הרשע בחלום, ומיד קם התלמיד והעיר את המהרש"א, וקרא המהרש"א בקולו ואמר כאן זה הבית דין ומה אתה רוצה ממנו, ונשמע הקול של האיש ואמר שהוא בא לתובעו על שביישו ע"י שסטר לו, אמר התלמיד שהרי זה היה מגיע לך על כל הפשעים שעשית, השיב הרשע לתלמיד שאינך צודק, מפני שפעם אחת הייתי מהלך בדרכי על שפת הנהר, ולפתע אני רואה יהודי אחד נמשך לנהר ועומד לפני טביעה, וקפצתי לנהר להצילו, ואותו יהודי שהצלתי גדל לתלמיד חכם גדול, וכל זכויותיו נזקפים לזכותי, ואז אמר לו המהרש"א שהרי כיון שעשה אח"כ במשך חייו כל כך הרבה מעשים רעים, יש לו מניעה שזה מעבד אותו מלקבל את השכר ואת הזכויות מכח המעשה הטוב ההוא, ואם ימחל לתלמיד ויוותר לו, בזכות זה יזכה שאף לו ימחלו ויזכה לכל הטוב אשר שמור לו, ושוב לא בא לבקשו, והתלמיד שב למקומו בריא בחיים.

נתרם לעילוי נשמת

הבחור חיים יהודה לייב ז"ל בן ר' גדעון ישראל יבלחט"א
נלב"ע י' אייר התשפ"ד • ת. נ. צ. ב. ה.